

nu var något nytt på gång efter en lång tid där den ena dagen varit den andra lik.

Tänka i nya banor

För Dorothy Béen gäller det att fånga upp allt det hon ser och hör. Och genom sin speciella roll ser och hör hon mer än många andra. Hon är ingen "myndighetsperson" och har ingen makt över personens framtid. Hon är kursledare, hennes kunskaper och erfarenheter är till för deltagarna. Det ger förtroenden.

– Under de två veckor kursen pågår lever jag helt med den. Det är ju åtta-tio människors personliga utveckling jag följer. Jag försöker se vad var och en har för idéer om sina egna behov. Jag försöker tänka ut sätt att hjälpa dem att se hela sig själva med hinder och resurser. Jag vill inspirera dem att tänka i nya banor, men många gånger gör kurskamraterna det bästa jobbet. De kan ofta säga saker som jag inte kan och ännu mindre en handläggare på försäkringskassan. Det är mycket lättare att ta till sig både kritiska synpunkter och goda råd från de andra på kursen.

Dorothy Béen använder sig av många tekniker och övningar som hon själv har utformat eller lärt sig på kurser. Många av dem grundar sig på hur vi uttrycker oss. Hon tycker om att leka med ord och att vända hela begrepp över ända. Måste det vara så här, vad vill du egentligen och går det kanske att göra på något annat sätt är tankar som finns där hela tiden.

Avtal om förändring

Efter några dagar får kursdeltagarna göra upp ett avtal med sig själva om förändring. De formulerar en målsättning som ska vara konkret. Man ska kunna avläsa resultatet innan kursen är slut: Det kan vara allt ifrån att kliva upp om morgnarna eller beställa en tid hos tandläkaren till att sätta upp en hylla på toaletten.

– De får fundera på vad de behöver för att kunna genomföra det avtalade. Vad kan de göra själva och vad behöver de hjälp med? Hur kan de sabotera för sig själva eller lura sig själva? Klarar de av att hålla sitt avtal så är det bra. Klarar de inte det uppställda målet så är det lika intressant. Har de förbi-

sett något hinder? Är målet satt för högt?

Meningen med kursen är att få igång startmotorn, att tända hoppet och tron på de egna möjligheterna utan att fastna i önsketänkande.

Kursen syftar till att ge de deltagande en bättre förhandlingsposition. För den som känner sina resurser och sina begränsningar ökar möjligheterna att presentera sig på ett mer rättvisande sätt. För den som kan formulera vad den behöver, men också vad den själv kan bidra med, ökar chanserna att nå dit den vill. Men för att inte erfarenheterna från kursveckorna bara ska bli ett trivsamt avbrott i hopplösheten, ingår i kurspaketet att arbetsförmedlingen följer upp redan veckan efter. För kursledaren gäller det att hitta den rätta balansen mellan hopp och realism.

Uppföljning

Sista dagen på kursen får alla skriva ett brev till sig själva där de beskriver sina resurser, chanser och planer för framtiden. Vid en uppföljningsträff en månad senare lämnar Dorothy Béen tillbaka breven till dem. Ingen har läst dem – inte Dorothy heller. Nu blir brevet en påminnelse om hur de såg på sin situation, när erfarenheterna från kursen var färskare.

Vid uppföljningsmötet upprepas proceduren. De skriver ett nytt brev, lägger det i ett kuvert och skriver sin egen adress utanpå. Ett halvår senare går Dorothy Béen till brevlådan och postar breven.

– Breven ger en bekräftelse på att man inte är bortglömd. De fungerar också bra som kontrollstation. Brevskrivaren kan jämföra målsättningen med resultatet. Brevet ger möjlighet till eftertanke och till ny planering.

Dorothy Béen skulle gärna hålla fler liknande kurser.

– Det är många som kan behöva en sådan satsning. I den första gruppen deltog yrkes-skadade med lång sjukskrivningsperiod bakom sig, men de hade en ursprunglig förankring på arbetsmarknaden. Eftersom resultatet i den gruppen var överraskande gott blev det en kurs till.

Den gången hölls kursen för personer med svårare arbetshinder, flera med otill-

räckliga kunskaper i svenska. En tredje kurs hölls i en socialbyrås regi för deras arbetssökande och därmed bidragsberoende klienter.

Ett konkret resultat av den kursen var att en arbetsförmedlare knöts direkt till socialbyrån, ett annat att Dorothy Béen lärde upp två socialsekreterare som sedan hållit flera liknande kurser på egen hand.

– Socialsekreterarna hade problem med att få utrymme för de första kurserna, eftersom deras ordinarie arbetsuppgifter skulle skötas ändå. I dag säger de att erfarenheterna från kurserna har ändrat deras sätt att möta klienterna, även dem som inte har gått någon kurs. Det nya förhållningssättet spar både tid och gör kontakten meningsfullare.

Förslösad energi

Någon statistik över kursresultaten finns inte sammanställd, men Dorothy Béen vet att kursen med efterföljande satsning från arbetsförmedlingen lett till verkliga förändringar för flera av deltagarna.

– De har fortsatt in på vidareutbildningar och ut på arbetsmarknaden. Andra har behövt mer av rehabilitering, som på sikt kan underlätta för dem att bli självförsörjande. Om de som gått kursen bara minskar sitt bidragsberoende med en enda månad eller två så är hela kursen betald.

Dorothy Béen har upprörts över att de flesta före kursen har haft en lång period där ingenting har hänt. De som går länge sjukskrivna eller arbetslösa borde erbjudas någon sorts "Vad behöver jag göra nu kurs", tycker hon.

– De som deltog i mina kurser hade gått hemma länge. Flera av dem visste mycket lite om sin framtid två veckor senare, inte ens ekonomiskt. Har man inte sin ekonomi ordnad så går all energi åt till att oroa sig för framtiden och för försörjningen. Det kan leda till kortsiktiga lösningar. Folk i allmänhet slutar inte söka arbete av lathet, men det är lätt att ge upp när man tror att alla vägar har prövats. En del av dagens regelsystem är krångligt och motsägelsefullt. Det kan löna sig för en person med deltidsarbete att i stället stämpla som arbetslös på heltid. Den som haft ett arbete och nu går arbetslös drar sig för att ta ett tillfälligt låginkomstarbete för då kan A-kassenivån sänkas senare, säger hon.

– Folk lär sig snabbt hur systemet fungerar för just dem. Jag har svårt att tro att de skulle komma ut i arbete fortare om de fick lägre ersättning. Det är i så fall viktigare att premiera dem som vill göra något åt sin situation, och snabbt upptäcka de som vill ge upp.

Dorothy Béens erfarenhet säger: Med stärkt självförtroende och mindre oro för ekonomin får de arbetssökande energi över till att finna bättre strategier för att ta sig in på arbetsmarknaden. ■

Helene Lumholdt

Sista dagen på kursen får deltagarna skriva brev till sig själva där de beskriver sina resurser, chanser och planer för framtiden. Breven läses vid en uppföljningsträff en månad senare.

TECKNING: GUNILLA KVARSTRÖM